

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATO N.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 "
Negyedévre	1 "

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajukért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek,
mint az előfizetési pénzek a „Közmuvelo-
dés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a
várho küldendők.

„Katholikus kör.”

A katolikusok a magyar korona területén többségben vannak, mert számuk az összes lakosság felénél többre megy; értelmiség tekintetében is állanak oly magasan, mint bármely más vallásuk; és mégis ezen előnyük mellett sem volt eddig az állami és társadalmi életben, a közügyekben és az irodalomban akkora erkölcsi sulyuk, a mely a katolicizmust multjánál fogva is ezen országban megilletné; egymástól elszigetelve, sőt akárhányszor egymás iránt idegenkedve szervezetlenül állottak, mint a széthullott kéve.

Ez régtől fogva fájt sokaknak; orvosszerekről és módozatokról gondolkoztak, a melyek képesek lennének e haza katolikusait egy erős szervezetté forrasztani; de az orvosszerek nem bizonyultak elég hatékonyoknak, a módozatok a kivánt sikert nem tudták felmutatni. A kath. elvbarátok szövetkezete elhalt. De a kitartó buzgalomnak mégis sikerült most Budapesten az ország fővárosában egy katolikus kört alakítani. Az ország herceg-primása a mozgalmat helyeselte s annak alapján a miniszterium a katolikus kör alapszabályait megerősítette. A kör székhelye ugyan Budapest, de az nem csupán csak a főváros számárá alakult, hanem az ország összes katolikusainak a számára; mert az alapszabályok szerint minden katolikus vallású fedhetetlen jellemű egyén lehet tagja a körnek. Célja a magyar korona területén lakó katolikusok szellemi, társadalmi és anyagi érdekeinek előmozdítása, a valláserkölcsei szellem, a közmuvelődés és az összetartás öregbitése által — a politika teljes kizárásával.

Igy tehát ez a kör lenne hivatva a katolikusokat tömöríteni, azoknak különösen társadalmi létér-

deiket védeni, egymásnak szellemi sőt anyagi támogatására is lenni, köztük az együvé tartozás tudatát serkentgetni és ébren tartani. De vajjon képes lesz-e a kör célját érni?

Mi sokkal távolabb vagyunk a mozgalmaktól, a melyek ezt a kört ennyire is vitték, hogysem annyira ismerhetnők azokat, hogy idevonatkozólag érdemlegesen nyilatkozhatnánk s különösen, hogy ezen igazán nagyszabású igyekezet jövőjéről annak bölcsőjénél jósolhatnánk: de katolikus viszonyainkat ismerjük annyira, hogy a kételyt sem tartjuk egészen nevetségesnek, a melyet egy kissé pessimistikuson ugyan, de felfogásunk szerint is alig ha teljesen alaptalanul indokolt meg valaki egy hosszú élet tapasztalataira támaszkodva az „Egyházi Közöny” 5-ik számának idevonatkozólag irt vezércikkében.

Még nincs meg a katolikusok között az a katolikus öntudat, az a közszellem, a papság és a világiak között az az együttérzés, a mely lehetségessé tehetné azoknak ily nagy feladatra egy körben való egyesülését. Úr van még a papság és a világiak között; ezt az úrt mind a két fél érzi és panaszkodik miatta; átkellene azt hidalni, de nem lehet tisztán megállapítani, hogy tulajdonképen hát hol is van a baj; a papság panaszkodik, hogy ötet a világiak nem szeretik. — Még a papok között is baj van; ők sem szeretik egymást. A szerzetes rendek egymást lenézik; a világi papságot pedig együtt diflamálják. Sőt ezek is nemcsak egyházmegyék szerint osztályozzák magukat, de személyileg is agyarkodnak egymás ellen; a felfelé való eszeveszett törekvés útján egymást kölcsönösen maguk előtt látják és egymás iránti eljárásukat ehhez szabják, ehhez képest akárhányszor egymást denuncziálják; egy része elhanyagolja magát; a másik rész pedig tulságos buzgalommal ambálja

a hierarchia különben tiszteletré méltó fokait és ha ezek a szerepcse fiak célt értek, igen önbittek lesznek és ép oly megférhetetlenek, mint az előbbi parlagosok. Egy szóval a papok gyakran csak prédikálják az egyházi — a keresztény szellemet, de ők maguk azt nem mindig gyakorolják, s ha van szó papi szellemről, az ma alig más, mint az egymásiránti vagy nyílt gyűlölködés, vagy alattomos képmutatás. Ezt a világiak is épen így tudják és nagyon rossz hatással van rájuk nézve a papság ezen egymásiránti szeretetlensége és úgy gondolkoznak, hogy ha a papok egymás között csak így tudnak kijöni, ha egymást sem szeretik: akkor hogyan fognak kijöni a világiakkal, hogyan tudnak velök állandó békeséggel egy ilyszerű kört alakítani?!

Fölöslegesnek látjuk ezen föntebbiekre a magunk észrevételeit megteenni, hanem csak egész egyszerűen olvasóinkra bizzuk annak megítélését, hogy azon általánosságban mozgó állításokat az általuk ismert viszonyok között mennyiben találják alaposoknak. Annyi bizonyos, hogy míg a papok és világiak egymással egy érzelemben és egy értelemben nincsenek, addig alig lehet egy ily nagyszabású kört megalakítani. Vagy ha egyelőre az újdonság-ingere s a kezdeményezéseknél rendesen fellobbanni szokott szalma tűz lázas heve némely buzgóbbakat el is fogna: kérdés, hogy ily egymástól távol álló érzelmek és értelem mellett sikerülne-e annak állandóságát biztosítani s azt a cél fenségéhez mérten felvirágoztatni? Itt persze fellehetne hozni, hogy hiszen éppen ennek a körnek lenne feladata az ellentéteket kiegyenlíteni, az egymáshoz való közeledést előkészíteni s a szélsőségeket bele olvasztani a keresztény szentegység harmoniájába. Csakhogy olynemű tapasztalatok is állanak előttünk, a melyek a felemelő bizalom közepette is óva figyelmeztetnek, ha vajon nem épen attól kell-e tartanunk, hogy az egymáshoz való közeledés helyett még távolabb futunk egymástól; ez nálunk sokszor szokott így lenni s akkor még rosszabbul leszünk, mint ahogy most vagyunk; a rajtunk kívül állók is nevetni fognának, mert tehetetlenségünk ismételtén bizonyult.

Azzal zárjuk be ezen fenséges mozgalom ismeretetését és fölötte való tűnődésünket, hogy ne adja az Isten, hogy a balsejtelmek valósuljanak, hanem Magyarország Patronájának közbenjárására adja a kezdeményezésre szent áldását, hogy egy jól szervezett erős magyar catholicismusban találhassuk meg e földön üdvünket!

P. I.

Apulumi maradványok.

Közi: Dr. Csornai Béla.

— Vége. —

Az ásatások a Rehmann-féle kertben a legközelebbi napokban új stadiumba léptek, kedvezőbb forduló pontot értek el, a mennyiben ezental az ásatások szabályszerűebben fognak eszközöltetni.

Ezen kedvező fordulatot első sorban az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi társulatnak és az általa kiküldött felügyelő bizottságnak köszönhetni, mely egy igen érdekes mozaik padlózatra akadván, azt a társulat költségén bérelt munkások által feltáratta és azután a közönség szemléletére bocsátotta, értesítve a társulati tagokat újság útján, és a társulati elnökséghez tett jelentésében által.

A fennemlített mozaikpadlózat f. hó 15—20-ig megszemlélés végett a közönség számára nyitva maradt.

Az első látogatók a helybeli cs. és kir. tisztek s számos polgár volt, lassanként érkezett a városi és várbeli intelligencia is; ezek után jött a munkások és a gyerekek serege s mondhatni, hogy ezen 6 nap alatt, míg t. i. a mozaik közszemlére volt kitéve, legalább 1800—2000 ember megszemlélte ezentalán 2000 éves római maradványt.

A bizottság egy vékony zsinorral körülvette a mozaikat és két táblára röviden kijelölte a tárgyak mibenlétét.

A gyulafehérvári közönség díszletére legyen említve, hogy e római maradványt kellő tiszteletben tartotta, s eltekintve néhány gyermek által csintalanságból elvitt néhány mozaik darabtól, a mozaik hat napon át épen maradt.

A kiküldött bizottság ezen eljárásával a társulati alapszabályok szerint a közönségben a régiségek iránt érdeklődést törekedett felébreszteni, mi várakozáson felül sikerült.

Az ásatások kedvező fordulatának második tényezője a helybeli cs. és kir. várépítészeti igazgató, Krajnc Viktor őrnagy ur, ki maga is a régészettel foglalkozván, legnagyobb érdeklődéssel tanúsít ezen ásatások iránt és minden lehető támogatást nemcsak megígért, de tényleg nyújtott s nyujtani fog ezental is.

Így például az ásatások körül eszközölt és eszközözendő műreseknel részint személyesen, részint szakértő alárendeltjei által a vizszintelést eszközölte és eszközölteti. Rajzai m felülvizsgálására pedig Straubert Ödön kedves collegám vállalkozott.

Ezen kis, szükséges kitérés után áttérek ásatásunk folytatásának leírására.

Egy, az első ásatási helyhez*) közel levő fal kiasása alkalmával a munkások a fal mellett mozaik téglákra akadtak. Mi ennek folytán követük ezen mozaik réteget és feltártuk két napi munka után egy nyolczszögű terem padlózatának nyugati felét, a terem másik, keleti fele ugy lát-szik már régebben ásatott ki. A terem kitérása által láthatóvá lett 4 fal a teremnek alakjáról tiszta képet ad, mennyiben a 3—3 méter hosszú falak 135 foknyi szög alatt találkozáván, szabályos nyolczszögre engednek következtetni.

A falak alapján Avéd Jákó bizottsági társam által

* Lásd a Közművelődés 10. száma 74. lapját.

eszközölt számításos mérés szerint a terem 43,45 m². területű lehetett. Tehát szép nagysággal bírhatott.

Hogy ez nem fürdőmedenceze, hanem szoba volt, láthatni a falvakolat és a frescofestmény maradékából, mely az egyik faloldalon a vörösszínű, cement és téglapor keverékéből álló padimentum-párkányzat fölött 10—15 cm. magasságig még ép állapotban találtatt.

Ezen terem padlózata alatt alfűtési szerkezet van, mely érintetlenül maradt s melyet a mozaik felszedése után fogunk kitárni. Felszedése előtt ezen mozaikból 3 szekrényben az alsófehérmegyei tört. rég. és term. tud. egyleti, a helybeli r. k. főgymnasiumi és a magyar nemzeti múzeumok számára példányokat fogunk fentartani.

Az alfűtési szerkezet feltárásáról hasonlóképpen fogjuk a társulati tagokat és a közönséget értesíteni, hogy az érdeklődők azt is megszemlélhessék.

Az említett mozaik kétféle téglából áll és pedig nyolcszögű 7¹/₂ cm átlóju vörös és négyszögű 3 cm. oldalhosszával bíró fekete téglából.

A terem feltárása alkalmával a törmelők között itt is nagyobb mérvű gipszpárkányzatra akadunk, melyek között főleg az egyikén igen szép féldombor kivitelű virág füzér (Guirlande) látható. Találtunk továbbá a mozaikon egy római bronz pénzt, és sokkal feljebb a törmelékcsomókban 2 darab magyar ezüst pénzt (talán 1615-ből*)

Ugy látszik, hogy itt már ezelőtti években is történetek ásatások, mely alkalomkor ezen magyar pénzek ide kerülhettek.

A hetedik ásási helyen**) újból alfűtési szerkezetre találván, a kiásott szerkezetből négy darab melegvezető csövet a hozzátartozó téglákkal együtt a maga valódi állásában a mozaikpadlozatán a közönség szemlélésére állítottuk fel. A 7-ik ásási helyen találtunk egy három águ igen csinos római mécses; az ásási területen pedig Pájer Arpád főgymnasiumi tanuló igen érdekes homoru cserepet talált, melyen egy emberi fej dombormű kivitelben van. Köszönetet szavazunk egyelőre is fennemlített találonak a megtalál és a társulatnak átadott régiségért.

Ezen rövid s csak is előlegnek veendő tájékozás után rövid időre elbucuzom a tisztelt olvasóktól azon reményben, hogy alkalmam lesz nemsokára az e helyen felmerült épületmaradványok bővebb részleteivel megismerkedhetni s így alaposabb leírásával is szolgálhatni.

Az erzsébetvárosi örm. kath. raphaeli algymnasium emléklapja.

(Folytatás és vége.)

Emlékezetébe ajánljuk jelen iratunknál fogva mindazoknak kiket illet, kijelentvén, hogy mi alaposan megfigyelve, mily dicséret háromlik azokra, kik az iskolás növendékek tanításának előmozdítására törekedve, — kegyes adományuk által, hasznos alapítványokat tévén a mi kedves erdélyi nagy fejedelemségünknek, — az igaz hit

*) Nem szabad rossz néven venni, hogy előleges értesítésemben a talált tárgyakat körülményesebben nem írom le, mert ezek leírását csak tüzetesebb tanulmányozás után adhatom.

**) Lásd a Közművelődés 11 száma 84 lapját.

terjedése végett dicséretes buzgalmat fejtenek ki; ez okból elismerésünket nyilvánítjuk a nemes örmény Raphael Sándor iránt, a ki mint nekünk elöadják — angol lovag, Madrasban Indiában született; nemzete vagyis az örmény nép iránti kiváló vonzalomtól vezettetve elhatározta, hogy szorgalma által gyűjtött vagyonából szabad királyi Erzsébetvárosban az iskolai oktatás előmozdítása végett a nevezett város egész környéke számára minden nemzeti s vallás különbség nélkül *róm. kath. gymnasiumot alapít*; e végből az elkészített alapító levelet kegyes megerősítésünk elnyerése végett nekünk legalázatosabban bemutatta, mely alapító levélnek tartalma a következő:

„Én Raphael Sándor, angol lovag óhajtván őszinte barátságom jelét kimutatni jelenleg is Erzsébetváros örmény közönsége iránt, mely első Ferdinánd apostoli felsége és fenséges fejedelem által nagylelkűen adományozott kegyes oklevél alapján szabad királyi várossá emeltetett és óhajtván, hogy a dicsőségesen uralkodó osztrák ház alatt ezen terjedelmes országban más helyéggő városok hasonlatosságára öregbedést és fényt nyerjen, ugyszintén hajatást tüntessen föl; Isten akaratjából elhatároztam, hogy a nevezett városban gymnasiumot alapítok a következő megváltozhatlan feltételek mellett.

1.) Ezen gymnasium mindenk előtt Raphael gymnasiumnak neveztessek.

2.) A város gondoskodjék oly alkalmas épületekről melyek meglegedésemet kiérdemlik s melyek csakis a nevezett célra szolgáljanak s akkor hagyok 15,000 frtot vagyis tizenöt ezer pengő forintot. Ezen összeg 6% kamat mellett az erdélyi királyi kincstárba helyezendő, mely tőke összegnek évi kamatjából vagyis 900 forintból 3 világi róm. kath. képesített tanár fizetődjék, az örmények elsőbbséggel bírván, kik közül a két első állandóan egyenként fizetés czim alatt 300 frt, összesen 600 R forintot, az utolsó vagyis a harmadik pedig 250 R forintot kapjon, a fennmaradó 50, vagyis ötven forint legyen az örmény egyházi hitelemző, kinek kötelessége lesz a keresztény hittant az ifjuságnak előadni.

3.) Szabad legyen a nevezett gymnasiumban bármily nemzetiségű és vallású idegennek bejárni; sőt ha önként kívánkozik a hitelemző oktatásán is jelen lehet.

4.) Őszinte szívből óhajtván, hogy az örmény nyelv a városban fenmaradjon, akarom, hogy az örmény ifjak, mielőtt a gymnasiumba bejutnak, tudják saját nemzeti nyelvet legalább írás- és olvasásban, épségben fentartván a gymnasium felügyelőjének azon jogát, hogy ezen föltétel alól a külső örmény ifjakat rendkívüli esetekben fölmenthesse. —

5.) A gymnasium felügyelője mindig Erzsébetváros főbírája lesz, ugyszintén a míg élek a tanárok általam, halálom után Erzsébetváros községi tanácsa által választandók, kiket megerősítés végett mindig az erdélyi fenséges királyi kormányzatkész kell felterjeszteni; mert megerősítés nélkül hivatalt semmiképpen nem viselhetnek.

6.) Akarom, hogy a tanárok és hitelemző választási joga halálom után a tanácsnál maradjon oly föltétel alatt, hogy egy állomásra 3 egyént köteles legyen ajánlani a fenséges királyi kormányzatkésznek, hogy egyet azok közül megerősítsen.

7.) A mi az alapítványi összegeket illeti az más alapítványi pénzek szerint 6 azaz hat százalék kamat s teljes biztosíték mellett gyümölcsöztetendő a fenséges királyi kormányzék főfelügyelete alatt.

Végül akarom, hogy míg élek a gymnasium ifjusága születésem ünnepén, vagyis április hó 5-ik napján született élvezzen; halálom után pedig elhalálózásom évfordulóján lelkem üdvére szent mise tartassék; a gymnasiumi tanulók pedig azon szabad napon emlékezzenek meg rólam, mint alapítóról, imával járulván Istenhez a minden jók adományozójához.

Bezárom ezen rendelkezésemet tisztelettel kérvén a fenséges királyi kormányzéknek azon kegyességét, hogy az általam nevezett városban alapított leányiskolához hasonlólag, mely 1827 ik május 11-én 438. sz. alatt kelt s legfőbb tekintélyével megerősített kormányzék oklevél alapján van szervezve, a jelzett gymnasium s annak tanárai fölött is a legfőbb felügyeleti s igazgatói jogot kegyesen magára vállalni s magas tekintélyével védeni méltóztassék, mert azt a Mindenható Isten dicsőségére, Ferdinánd apostoli király tiszteletére és a legkegyesebb királynak édes kormányzása alatti nép üdvére és gyarapodására alapítani szándékozom.

Melynek hitelessége s örök tartóssága végett ezen alapító levelet sajátkezűleg aláírtam, hiteles pecsétemmel megerősítettem. — Kelt szabad királyi Szamosújvár városában július hó 2 ik napján, Urunk 1842-ik évében. Raphael Sándor s. k. angol lovag. (L. S.)

Mi tehát legfőbb kegyuri jogunknál fogva, melylyel, mint apostoli király és Erdély nagyfejedelme tekintettel a szükség és közjóra, a tudomány ügyének szabályozása iránt jóhiszeműleg birunk, és gyakorolhatunk; s azon okokból, mert az iskolás növendékesre gyarapodása gondosságunkat képezi és fennevezett nemes alapító Raphael Sándor angol lovag kérését is meghallgatván s kegyesen elfogadván, mivel az alapítványi levélben nekünk bemutatott minden pontozattal megvagynk elégedve, az abban foglaltakat jelen megerősítő okmányunk alapján azon föltételt alatt, fogadtuk el, helyeseltük s helybenhagyjuk, a mint jelenleg is elfogadjuk, helyeseljük, helybenhagyjuk s megerősítjük, hogy a róm. kath. gymnasiumokban fennálló, vagy jövőben kiadandó rendeletek a tanítás irányítására nézve ezen ujonnan felállítandó Raphaeli gymnasiumban is, melyet más egyebekben az alapító akarata szerint igazgattatni kívánunk, pontosan megtartassanak; kegyesen megengedvén továbbá azt, hogy a többször említett szabad királyi város esküdt közönsége által 1842. július 29 én felajánlott épület magas királyi határozatunk erejénél fogva, mely 1842. november 12-én kelt nevezett város haszonbérbe adandó közjavadalmaiból kivéssék, v. nevezett célra fordíttassék; mely épület az ugynevezett Ujutczában egyfelől Fark János városi polgár kertjének, másfelől pedig Ötves Tódor polgári házának szomszédságában található, — ugyszintén, hogy a nagyszebeni kamarai hivatalunknál lefizetendő 15,000 ft. azaz tizenötezer pengő forint alapítóke az alapítványi tőkékre vonatkozó kegyelmes rendeleteink szabványa szerint kezeltsék; egyszersmind megígérvén ugy magunk, mint utódaink, magyar királyok és Erdélyi nagy fejedelmek részéről, hogy a fennevezett ala-

pitványt minden pontozataiban mind magunk teljesítjük, mind hogy mások is kiknek érdekében van, teljesítsék, öröködni fogunk.

Mely dolog emlékezetére v. örök állandóságára nézve ezen megerősítő levelünket nagyobbik titkos függő pecsétünkkel ellátva kiadatni megengedtük.

Kelt Ausztriában, császári városunkban Bécsben, november hó 29 ik napján, Urunk 1842-ik. uralkodásunknak pedig 8 ik évében. Ferdinánd m. p. Noptsa Elek m. p. Sömlay János m. p.

T Á R C Z A.

ZARÁNDOKLAT.

*Idők boráján, rejtett utján
Epedő lelkem úgy el-elnereng;
Életre hívom hamvadt vágyaim,
De élet fénye rájok nem dereng!
Oh e kép szörnyű, szörnyű kép nagyon,
Festette kétség, vérző fájdalom!*

*Bolygok, keresve künn a temetőn
Festő virágot, iratos füvet,
S a mint utánuk nézek sírdőn,
Ott rémlik egy-egy éhes sírüreg;
Nincs itt veszendő, minden vesztő van,
A sír is oly kopár, virágtalan.*

*Nevek beszélnek, aranyos nevek
Egy-egy fehérlő műrvány sírkövezőn;
Nem kérni senki, kit jelentenek,
Nem engedi a rút, hideg közöny.
A mi utánuk itt még fenmaradt,
Kongó koponya, portó csontdarab.*

*Nos még a sírjel! . . . az is roskadoz,
A hant alatta süllyed szüntelen;
Hogy nagy jövődöt érjen még, ahhoz
Nem sok reménnyel biztat a jelen;
Oh mert nem alszik a halál soha,
Azért az elsírt könnyek zápora.*

*Van itten sírdomb, puszta, jeltelen,
S a annak, ki benne nyugton almodik,
Számára hűség földön nem terem,
S nem is zavarja senki álmait;
Mert, ki vágyonát nyerte örökül,
Az önfeledten annak él s örül.*

*A mult időknek síremlékei
Alásüllyedtek, meglehet, oda,
Hol a holtakkal őket elfedi*

*A búz enyészet régi, hült pora ;
Nem kérdi tőlük többé senki sem :
Ki az, ki velük ottan lent pihen.*

*Nincs itt küllömbőség szolgál s úr között,
Bűnös, erőnyes együtt nyugszanak,
A tudós főbe féreg költözött.
A gögre is az álom rászakadt.
Csak itt valósul a testvériség,
Hol a gyűlölet lángja soh' sem ég.*

*Hatalmas Isten, mért kell küzdenünk,
Ha már veszendő porból alkotál ;
Ha a mit alkot szorgalmas kezünk,
Előbb vagy utóbb az is porba szállt ! ?
Vagy tán egyedül célunk abba van,
Hogy létért küzdve, vesszünk nyomtalan ! ?*

*Nem, nem ! Hitünknek lángja éledez
S idők boruján át- meg átragyog ;
Kétség viharja nem is fér elhez,
Hiszen az Ige maga biztatott :
Nem vész el semmi, minden újra él,
Mikor az üdönek örök napja kél.*

— 1889 febr. 17. —

Bodó Ádám.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— A szatmár egyházmegyei „Irodalmi-kör.“

Lelkes öröm fogja el minden igaz katolikus szívét, midőn szent vallásunk ügyét előmozdítani látja. Lelkes öröm fog el mindenkit, midőn azt tapasztalja, hogy az egyház él, Sion ragyog, s oly lelkes férfiak állanak elő, kik nem csak az ige magasztos erejével igyekeznek a hívők lelkében megerősíteni hitünk isteni igazságait: hanem felhívják magukat oda is, honnan a legtöbb rossz származik ma a rossz sajtó okozta veszélyes kinövészekre, s megszerezte erővel, vállvetett munkálkodással igyekeznek a rossz terjedésének útjába állani. Hogyne örvendenénk mi, kik ugyan azon irányban működve igyekszünk folytatni a küzdelmet a rossz sajtó termékei ellen, midőn azt látjuk, hogy egy oly tekintélyes és szellemben nemcsak erős, de gazdag papság egyesül az általunk elérni szándékolt cél megvalósítására, midőn azt irhatjuk, hogy az eszme, mely bennünket összehozott egyre terjed, s ma már a szatmár-egyházmegyei „Irodalmi kör“ megalakulásáról vehetünk tudomást.

Az irodalmi kör megalakulásáról röviden a következőket jegezzük fel :

A kör megalakítása végett Irsik Ferencz apát kano-nok, f. é. febr. 27 én gyűlésre hívta össze a központi pap-ság irodalommal foglalkozó tagjait. Az impulsust e lépésre Meszlényi Gyula püspök adta, ki mindjárt egyházmegyéje kormányának átvetelekor kifejezte, hogy szeretné egy-

házmegyéje papságot egy i-ói körre összecsoportosulva látni, hogy a napjainkban elterjedt ponyvairodalom rossz iránya ellen üdvös actiot kezdjen meg, népszerű munkák kiadásával.

Az eszme megvalósult s ma már megvan alakulva az „Irodalmi-kör.“ A kör célját, szervezetét és működését a következőkbe látjuk összefoglalva.

A szellem, melyet az irodalmi kör magáénak vall s mely azt éltetni fogja s munkásságának kimeríthetlen anyagot nyújt, a kath. egyház szelleme.

E szellem kijelöli egyszersmind a kör létesülésének céljait is, mely nem egyéb, mint hogy a nép felfogásához, szelleméhez, erkölcsi és vallási igényeihez alkalmazott népi-iratok kidolgozása, esetleg fordítása által terjessze a kevéssébb művelt és műveltebb közönség körében is a vallásos ismereteket, kath. meggyőződés kath. érzületet, ébressze és ápolja a ker. életmódot, amint ezt más nemzetek kebelében is oly lélekemelő sikerrel teszi az elvhű, bátor és tapasztalt kath. sajtó.

Másrészt nem zárkozik el a szélesebb keretben mozgó irodalmi tevékenységtől sem. Nevezetesen: fiúyelemmel óhajtja kísérni a napi kérdéseket, az időszaki és napi sajtóban megjelent cikkeket, munkálatokat és az észlelt ferde irányt, hamis elveket valótlanságokat, erkölcstelen közleményeket megcáfolni, megvitatni: akár a nagy napi lapokban, akár a vidéki sajtó különyeiben — a mutatkozó szükséghez képest, feladatának kívánja tekinteni ; — a higgadt-ság és mérséklet határai között tartott polemától sem fog tartózkodni, továbbá a kör tagjainak egyéni ihlettségök erején a helyes, józan elvek, életrevaló ismeretek terjesztésére irt cikkekkal, tudományos dolgozatokkal, akár a helybeli, akár a fővárosi lapokban vagy folyóiratokban föllépni szintén munkatervezetébe számítja, hogy erejéhez képest osztályrészt követeljen magának azon nemes harcban, mely a tiszta kath. eszméket terjeszteni, kath. gondolkodásmódot, kath. érzületet, áldozatkészséget és tevékenységet létesíteni — vette kezébe a toll fegyverét.

E kifelérhető tevékenységén kívül önmagával tagjaival szemben is áldásos tevékenységet fejt ki, mely abban áll, hogy tagjait az önművelődés eszközeivel minél képesebb munkásokká nevelje. Erre nézve időközönként tartandó összejövetelein a tagok: eszmecserék, gyakorlati kérdések megvitatása, egyes kötelek elosztása által egymást fölvilágosítani, utbaigazítani, bátorítani, lelkesíteni egyik szép hivatásuknak tekintik. Szóval: a kör keretében a rendelkezésre álló eszközök felhasználásával okulni, tanulni egyik hivatása, hogy annál sikerebben oktasson ki felé.

A szép célú tevékenység irányításában nem nélkülözhet bizonyos elveket, melyek a felek kölcsönös megnyugtására szolgálnak.

Egyik alapelve a körnek; a tagokat el nem halmozni munkával

Egyik alapelve lesz a miket Szal. sz. Ferencz a kath. írók védszentje, szeméj előtt tartott, hogy „Non multa, sed bene.“

Szal. sz. Ferencznek megszívlelni való elve ez is: „Festina lente,“ ami úgy a tagok tulterhelésének, mint a munkálatok felületességének elejét veszi.

A kör egyelőre nem alkot magának más egyesületek mintájára rendes és minden részletre kiterjedő alapszabályokat. Egyelőre megelégszik az időnkinti összejövetellel, közös eszmecserét, működést, s támogatást biztosító jegyzőkönyvi megállapodásokkal.

A kör tagjai havonként legalább egyszer, ezenkívül mindannyiszor, a hányszor az elnök összehívja, közös eszmecserékre összegyűlnek, melyeknek tárgyai: az előkészített vagy fölmerülő indítványok, irodalmi fellépést követelő ügyek megbeszélése, a szükséghez képest a munka felosztása, az egyes tagok irodalmi törekvéseinek támogatása tanácssal, felvilágosítással utbaigazítással, a kath. irodalmat illető kérdések fejtegetése, esetleg felolvasások.

A kör tisztí karát következőleg állapította meg: a kör védnökségét Mészleányi Gy. megyés püspök elvállalván, elnök: Irsik Ferencz, alelnök: Steinberger F. jegyzők: Buza S. és Sarmaságh G. lettek.

Szívünk mélyéből üdvözljük az „Irodalmi kör“t, mert megvagyunk győződve, hogy szükséges is, hasznos is, hogy a jók, a lelkesek szövetkezzenek, mert csak úgy fogjuk igazán betölteni hivatásunkat, úgy leszünk igazán a nép lelkeszei és hisszük, hogy munkánk nem fog eredménytelen lenni, mert a ki a szegény gyermek öt árpa kenyérével és két halacszkájával annyi soknak tudott testi táplálékot nyújtani, bizonyosan a mi vállvetett munkánkat is megáldja, hogy a szellemileg éhező, vagy gonosz eledellel táplálkozó népet bár némileg kielégíthessük. Isten áldása a kör működésén!

— **Vidéki levél.** Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! Multkori levelem elfogadása erkölcsi kötelességet ró rám s bátorságot ad arra, hogy még egyszer igénybe vegyem „Közművelődés“ünk — úgy veszem észre — nem tulságosan látogatott, üres lapjait. De elszomorít is. Ezt az utolsó előtti kifejezést tessék nem olyan értelemben venni, mintha maga a megjelent lap volna üres, tele van az eléggé szépkel, jóval; hanem úgy értem, hogy bizonnyal üresen maradna tőlünk „az irodalmi társulat rendes tagjaitól“, kik pedig moraliter köteleztük magunkat, hogy elkülsmeretesen eleget teszünk, azon kötelességeknek, melyeket a társulatba lépésünkkor magunkra vállaltunk: s ha a szerkesztőség nem gondoskodik annak szellemi életéről, azt hiszem hamar el is játszaná a Vörösmarty kis gyermekével, játékaikat. Ez nem a szerkesztőségre ez ránk nézve volna szégyen, kik oly nagy indolentiát tanusítunk a társulat irányában. Mert biz az igazat megvalva, írni mindig lehetne, bármily nehéz állást foglaljunk is el, csak egy kis jóakarát, aztán meg tárgyat is lehet kapni nekünk katolikusoknak, kiknek annyi sok minden fáj, s mégis hallgatunk vele a protestantizmus mai — szinte azt mondom — tultengésének napjaiban. Hanem ebből ennyi elég. Azt mondom erkölcsi kötelességet ró rám multkori levelem, s azért is írok. Igen, mert azt ígértem az utolsó sorokban — s bánam, hogy ígértem — mondom azt ígértem, hogy jövőre folytatni fogom. Azt kérdehetné valaki: miért bánom ezt az ígéretet. Megmondom. Bánom, mert azon meggyőződésre jutattam, hogy írásommal csak „fötelen borsót hányok a falra“, s ez az a miért ott fenn azt is mondtam, multkori levelem elszomorít. Igazán elszomorít, mert azt látom belőle, vagy

is inkább ennek a kapcsán, hogy nemcsak nem írunk, de még nem is olvasunk. Képzeld meg a legközelebbi szomszédaim sem tudják, mit írtam én b. lapjába, pedig anynyi figyelmet csak megvárhattam volna tőlük, hogy elolvassák s referáljanak a hatásról. Igaz, nem egészen ők a hibások, mert honnan tudhatnák, hogy ki lehet az a „Veridicus“, ki ma igazat akar mondani; de ezt az ártatlan alakoskodást, álarcba búvást csak azért követtem el, hogy annál többen olvassák, azon hitben, hogy valami okos ember írta, s úgy használják, mert biz az én nevemhez még eddig semmi olyan sem fűződik, mi az olvasó kedvet garantirozná. Most látom, hiába minden pia fraud, éppen úgy nem olvassák álnevű vagy névtelen nagy emberek (ad notám: névtelen hős) sorait mint a megnevezett kis embereket.

De nem panaszra kell nekem e kis tér, melyet be akarok betűzni. Szólok tehát valami okosabbról. Például a kisdedóvókról, minek a „kisdéd óvodáka“ fogom nevezni.

Valami nagy okos dolgot tőlem ne várjanak. Primo, mert az én falusi észjárásom nagyon primitív elemeit ismeri csak az okosságunk, secundo, mert németül abszolúte nem tudok, pedig úgy értesültem a lapokból, hogy a ki nem tud németül, ne egyék, akarom mondani ne tartson számat a művelt s okos névre. A miniszter szájából került ki, neki tudnia kell mi igaz, mi nem s én hiszem, hogy ő hiszi, de én nem hiszem. S éppen ezen hitem — Tiszaice kifejezve „meggyőződésemből“ kifolyólag akarok, arról a szép témáról írni, melyre ráakarják fogni, hogy egészen modern, mai csirke, pedig már az Üdvözítő belevette volt — sitvenia verbo! — programjába, midőn azt mondta: „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket.“ Bizonyosan nemcsak azért, hogy megsimogassa őket, hanem valami egyébért is. No, annyiban mégis igazat adok azoknak, kik azt hiszik, hogy a kisdedekről való gondoskodás nagyon is új keletű, hogy olyan értelemben, milyenben ma gyakorolják, vagy tán ezt is „kezelik“? . . . csakugyan nem az evangéliumból van véve.

S mégsem új az, s mégis az egyház találmanya az ő eredeti tisztaságában. Nem kell messze menni, itthon van Űrge a chinai hittérítő, megmondja azt mindenki-nek, hogy nem kell se állami, se szabadkőműves bölcsesség az egyház fejébe: megtalálja, már meg is találta rég azt, hogy miképpen kell a szerencsétlenekről s a szegényekről gondoskodni és őket nevelni. És mennyire különbözik az egyház ezen tekintetben is a mai divatosságtól! Mint az igaz a látszattól. Az egyház azokat segíti, azokon könyörül azokról gondoskodik, kiknek mindezekre szükségük van. Nem így a mai szabadkőművesi észjárással megtöltött vakság. Erre kézzelfoghatóbb példát hamarjában alig lehetne felhozni, mint éppen maga a kisdedóvás.

Az evangélium tanította meg szent Vinczét a kitett gyermekek ápolására és nevelésére, s ő utánna haladnak mindazon hittérítők, kik a szülői ápolástól és neveléstől megfosztott, szerencsétlen ártatlan gyermekek felneveléséről gondoskodnak. Innen kapták az észet a kisdedóvók felállítására, csakhogy mint mindenben úgy itt sem állottak meg az evangéliumi elvek alapján álló kisdedóvás határá-

ránál. Jobbak akartak lenni a szentségnél, s okosabbak a vallás bölcseségénél, s csináltak a kiseddóvásból kényelem-széket és restség párnát a nagyságos mamák számára, mint a szerkesztő urhoz nagyon közel lévő egyik városban való óvónál is volt szomorú szerencsém ezt tapasztalni.

Igazán az ember esze megáll a ferdeségen és együgyű felfogáson, midőn látja, hogy a nagyságos alispánné „lelkem“ fruskája a „Dedó“ ke:jtében játszadozik, s a szegény pásztor koldus magzatja étlen, szomjan, gondviselés nélkül nő fel, mint vad fa az erdőn, szellemileg, erkölcsileg és testileg elsatnyulva. S miért? Mert e „kicsi nagysága“ mellé csak nem állíthatják a szegény páriát a kiseddóvába. Mit mondana ő nagysága, hogy e parasztokkal összevegyítik az ő „egyetlen aranyos kicsikéjét.“ Bizony, bizony felfordult világ ez a miénk. Hogy ő nagysága annál gondtalanabból élhessen — s nincs joga hozzá? — kicsikéjét épen a világra hozza, mert . . . s aztán oda kerül az az ártatlan a dajka kézre, onnan a „Dedóba“, a nagyságos mama pedig, mintha nem is anya volna, s mintha e fontos állapotban nem a legnagyobb kötelességek járnának Isten és a világ előtt, úgy viselkedik; akár egy *magánzóbnő*. Ugy tánczol, hogy noi s úgy fogadja az udvarlókat, mintha csak ezek iránt volnának kötelességei. Szóval nagyvilági hölgy, a mi magyarul azt teszi, minden, csak nem anya!

Ezért kell annak a kis aranyoskának a „Dedóba“ menni, ezért kell annak az ártatlan koldusnak vadfa gyantát, neveletlen telőni.

És ez nem levegőből kapott elmélkedés: keserű igazság. Ugy van valóban, hogy azok a szegény, rongyos, éhes gyermekek kiszorulnak, a nagy demokracia miatt, a kiseddóváházakból, kiszorítják őket onnan a nagy urak, az intelligensebbek, előkelőbbek és gazdagabbak gyermekei.

Ideje volna, hogy már egyszer tegyenek valamit a szegényekért is, hogy az intézők figyelme ez utcán csatangoló nyomorultakra is kiterjedjen, hogy a könyörületesség apró falakait ne rabolják el tőlük a dúsabbak nagyszajú (kakuk) fiai.

Ez én falusi észjárásom legalább úgy okoskodik, hogy azon kiseddők van óvársra szüksége, kit szülei nem tudnak óvni, mert anyagi viszonyaik ebben megakadályozzák. Ilyenek pedig a szegényebb sorsuak gyermekei, s ezek is főleg a munka napjaiban, mikor a szegény napszámos, a szegény földmives kénytelen „Isten számába“ hagyni őket. Ezekre kell a kiseddóváházaknak gondot viselni, ezeknél kell a szülői nevelés hiányát pótolni, mert az az intelligens család háziasszonya úgy is ráér, hogy a maga gyermekéről gondoskodik, csak kevesebb regény olvasás, kevesebb hivalkodás, több háziasság, melegebb anyaság. Akkor a kiseddóvák betöltik hivatásukat, addig pedig semmi házagot nem pótolnak s a társadalom iránt tartozó kötelességüknek sem tesznek eleget. Az Üdvözítő szavaival végzem be leveletem: „Nem az egészségeseknek van szükségük az orvosra, hanem a betegeknek“, a szegény, elhagyott gyermekeknek van szükségük a szellemi az erkölcsi orvosra, a nevelőre! Fogadja őszinte köszönetemet azon szívesességéért, hogy igénytelen soraimnak b. lapunkban helyet adott.*) Isten velünk. Tisztelettel

Veridicus.

*) Vajha minél többen kereszének fel hasonlóirányu levelekkel; önt pedig máskor is szívesen látjuk.

A szerkesztőség.

— **Nyelvészeti apróságok.** A „lett“. Sok ékten bogár, és külföldi majom került bele ebbe a mi „paraszti“ nyelvünkbe, de butább tán egy sincs ennél a legujjabban országszerte felkapott, s pudli mellől terjesztett csudabogárnál. Ma már nemcsak a kereskedősegéd ajkairót halljuk „édesen“ zengeni: a számla ki lett állítva, a házhöz is lett vive, de nem lett kifizetve, mert ő Nagysága nem lett otthon találva; nemcsak az ügyvéd panaszkodik, hogy őt perczet késtem csak s mégis meg lettem kontumacirozva, mi több alperes is el lett marasztalva; hanem sajtban egyházi beszédekben is ez vagy az meg lett mondva, s az evangélium is tán fel lett olvasva, sőt az iskolában is „ez a szakasz leczkére fel lett hagyva“, s az osztály könyvekben is ott éktelenkedik: ez és ez a fiú szigoruan meg lett intve. És koszorús Jókaink is így ír: „Két okos, kitanult és nagy erejű meklenburgi lett a gép elé fogva.“ (Jókai: Az új földes úr I. k. 95. l.) Éppen nem csodálkozom tehát, ha az 5. 6. oszt. diákom is megszalszat a magyar dolgozatában szép simán egy-egy „lett“-ecskét, mertazonalól még nem tudja mit akar az a léna „lett“ ott a hol semmi keresete nincs.

Hja! „A capite foetet piscis“. Legalább annyi hasznal legyen a diákságának, tanulja meg a „művelt“ magyar beszédet. És ma már csakugyan zeng is „Kárpátoktól Adriáig“ a „lett“-es magyarság — a művelt osztály szájában, mert a jó nép, az konzervatív, ragaszkodik nemcsak ahhoz a pár barázdához, mi apától szállott rá, hanem éppen oly szívóssággal ősei nyelvéhez is. Neki köszönhetjük, hogy még nem ké-ő nekünk magyaroknak is — bár kissé orzspirító — tanulni anya nyelvünket, mert nála még elégtisztán találjuk meg.

De most csak a „lett“-ről! Honnan vette be magát ez a csudabogár annyira? Hát biz a mi kedves „sogorunktól“, a némettől. Nem kell minket gerinázni, germánizáljuk mi magunkat! Igazán „Isten verte meg a magyart“. Meg hall valamit egyik, s aztán, mint a boldogtalan juh, a veszélybe is, úgy megy egyik a más után. Így történt ez a „lett“-el is. Pedig nincs éktelenebb fülstértőbb, s értelmetlenebb beszéd ennél a csunya germánizmusnál. Hát nem szebb az, ha így mondom: „A számla ki van állítva (vagy: a számlát kiállítottuk, vagy: a számla kész) a házhöz is hordoztuk (v. hordozták, vagy: küldtük, v. küldték), de nincs ki fizetve (v. fizetetlen, v. nem fizették ki), mert a nagyságos asszonyt nem találták honn (v. nem találtak honn, v. mert a nagyságos asszony nem volt honn). Vagy nem magyarabb ha az ügyvéd így szól: Csak öt perczet késtem, mégis megkontumaciroztak, s az alperest is elmarasztalták? S nem helyesebb, ha a tanár azt mondja: Ez van (v. volt.) leczkére felhagyva (v. ezt hagytam fel leczkére), s azt írja az oszt. könyvbe: „Ezt és ezt szigoruan meginttettem? s nem szebben van ez mondva: „Két okos, kitanult is nagy erejű meklenburgit fogtak a gép elé? “

Csak egy kis gondolkodás, egy kis jó akarat, s kevesebb majmaló és „nagyzó“ törekvés, no meg egy kis nyelvtan s aztán lassan elhullanak mind e csudabogarak s vizsgálja nyeri nyelvünk tisztaságát, másképp soha. Taníthatunk stilsztikát rhetorikát s akármiféle egyebet, s hangsúlyozhatjuk a „nyelvtisztaság“-ot még oly ékes szóloán is, ha ugyanakkor nem vigyázunk saját kifejezésünkre. Veszzen tehát ismét egy vesszen a: *lett* s evvel is fogyunk, de tisztulunk! — Nr. 7.

Irodalom.

— Megjelent: „**Katholikus szemle**“. III-ik kötet. I. füz. — Szerkeszti Dr. Kisfaludy A. Béla. Kiadja a szt. István társulat Budapestén. Megjelen a nyári szünidő kivéve, két havonként, összesen tehát ötször. Előfizetési ára 5 frt.

— „**Katholikus Hitoktatás**“. Havi folyóirat. IV. évf. 3 szám. Szerkeszti és kiadja: Fonyó Pál Sükösdön (Pestmegye). Ára egész évre 2 frt, fél évre 1 frt 55 kr.

— „**Borromaeus**“ kath. hitazonoklati havi folyóirat. III. évf. 5. füzet. Szerkeszti és kiadja Horváth Lajos győr-újvárosi plébános. — Ára: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt.

— „**Katholikus hitvédelmi folyóirat**“. I. évf. 3. szám. Szerkeszti és kiadja Lepsényi Miklós Pozsonyban. Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

— „**Havi Szónok**“ kath. egyházi beszédek az év minden ünnep- és vasárnapjára. 1889. 3—4 füzet. — Szerkeszti és kiadja Ribényi Antal Kispeszen. Ára egész évre 2 frt.

— Beküldött: „**Názáreti Gyöngyvirág**“. Egyházi beszéd gyümölcsoltó-boldogasszony ünnepére. Irta Babik József, alsó miskolci segédlelkész. Ára 10 kr. Megrendelhető szerzőnél.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Adakozás.** Kegyelmes püspök urunk ő nagyméltósága a székellykeresztúri r. k. templomban felállítandó orgona költségeinek fedezésére 100 frtot méltóztatott adományozni.

— **Nyilvános köszönet.** Alólirott egyház községi tanács kedves kötelességet teljesít, midőn nagyméltóságú Lönhárt Ferencz erdélyi püspök ur jótékonyágának egyik legújabb tényét nyilvánosság elébe hozza. Szüksős anyagi viszonyok között lévő templomunk orgonájának kijavítására alkalom nyilván, fejedelmi bőkezűségű püspök urunk e cél elérését 100 frt azaz: száz frt adományozásával tette lehetővé és szükség esetén még újabb 100 frtnyi adományt helyezett kilátásba. Fogadja Ő nagyméltósága ezért itt a nyilvánosság előtt is legőszintébb köszönetünk kifejezését. Ugyanitt köszönetet mondunk nagyságos Barts Ferencz nagyprepost és nsg. Andrásy István apát kanonok uraknak, kik közül ugyanazon célból — az első 5 frttal a második 6 frttal kegyeskedett felsegíteni szegény templomunkat. A székellykeresztúri róm. kath. egyházközségi tanács nevében. Br. Gamerra Gusztáv világi elnök, főgondnok, Sándor Domokos h. jegyző.

— **Csik-Szent-Mártonon.** A „csikszentmárton-csekefalvi polgári olvasókör“ márczius 15 ikét, a szabadság, egyenlőség, testvériség proclamálásának nagy napját, a szabad sajtó diádal ünnepét, szóval az ősi magyar alkotmány ujra ébredésének 41-ik évfordulóját — miként az előző években ugy az idén is — hazafias kegyelettel ülte meg. Már reggel 8 órakor a nagy harang hívó hangja hirdeté a szabadságért élni-halni kész, minden igaz magyarra nézve örökre emlékezetes nagy napot; s majd az olvasókör testületileg hálaadó szent misét hallgatott, melyen a közönség sorából is nagy számmal voltak jelen. Isteni tisz-

telet után a piacon a csikcsekefalvi népzenekar nemzeti zenedarabok eljátszásával adott kifejezést a nagy nap emléke iránti tiszteletének. Az esti ünnepély, az ugynevezett megyeház nagy termében $\frac{1}{2}$ órakor kezdődőleg változatos program szerint igen sikerülten folyt le. Az alkalmatlan időben is nagy számmal jöttek az ünnepélyre. Programon kívül nagyon öröndetes meglepetést szerzett. Baka János kántortanító népkolai fiutanítványival, kik számra 15 ön, 3 sorban voltak felállítva a szinpadon. A mellét mindeniknek nemzeti színű szalagcsokor diszitette, míg Ferenczy Sándor IV. osztályos tanuló egy kis háromszínű zászlót tartott kezében. Márton Ferencz V. osztályos tanuló „Vezéri szó“ czímmel lelkesítő beszédet (verset) intézett a kis csapatához, mire ez egész tüzzel éneklé a „Fel, fel vitézek a csatára“ indulót. Ime, sok más egyéb szellemi haszon mellett, mily kedvező az ily alkalom a hazaszeretet nemes és szent erényét a nemzet csemetéiben fölbreszteni! Itt még megjegyezni kívánom, hogy a gondonkás: Péter Inre e kis népfőlkelő csapatból való valamint azt is, hogy a közönség a kis vitézek működését örömmel és lelkes éljenzéssel fogadta. Az előadás végeztével Baka Amália — felkérés folytán — újból egypár kedvelt népdalt énekelte, mit a közönség szintén megéltetett és megtapsolt; mi, kik az ünnepélyen jelen valánk, édes öröm érzések között, azon imaszerű óhajjal távoztunk családi tűzhelyünkhez: Éljen a haza! Az esti ünnepély alkalmával — 10 kr. belépő díjából — 11 frt 60 kr gyűlt az olvasókör javára. Huszár.

— † **Aczél Ferencz** kidei r. k. kántor 79 éves korában meghalt. 58 éven át egész haláláig hűséges szolgálja volt az egyháznak. R. i. p.

— **Halálozás.** A magyar katolicismust és tudományt ismét nagy csapás érte. *Römer Floris*, kanonok és a kiváló tudós, a régészeti tudományok egyik úttörője hosszas szenvedés után életének 74 ik évében jobb létre szenderült. Nagy tudományát nemcsak itthon, de külföldön is nagy elismerés követte. Életének végső napjait Nagyváradon csendes magányában élte le, de azért mindig a legnagyobb érdeklődést tanusított a hazai tudományos mozgalmak iránt. Temetése nagy közönség részvétele mellett ment végbe. A temetési szertartást Schlauch Lőrincz püspök végezte. R. i. p. —

— **Pályázat** Nr. 9. A 200 frt. készpénz 17 hold föld, 5 ígás, 25 kézi napszám, 36 véka vegyes gabona, 42 köbméter (1 frt. 50 kr.) tüzifa, mintegy 20 frt. stóla lakás és állal javadalmazott jegenyei r. k. kántortanítói állomásra 1889. ápril 7-éig pályázatot nyit a kolozsvári plébános. Kolozsvárt márt. 7. 1889. Értés K.

— **Pályázat** Nr. 10. A nagyszebeni r. kath. főelemi magyar-német tannyelvű iskolá nál megüresedett tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetése 507, esetleg 526 frt készpénzben. Az állomás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő f. é. ápril 10-e; a kérvények az illetők felettes előjáróságai utján alólirotthoz adandók be. N.-Szeben 1889. márczius 21-én Ninger Ignác apátplébános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TODOR JOZSEF.
Szerkesztőrszak: Dr. CSERNI BÉLA, PAL ANTAL, PAL ISTVAN, STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában, Gyulafehérvárt.